

INTRODUCTION TO PARASHAT HASHAVUA

Dedicated in memory of Yehuda Chaim ben Aharon Safier z"l
by Rafe and Roberta Safier

PARASHAT VAYIGASH
Jozef's Economic Strategy
by Rav Alex Israel

(Bereishit 47:13-27).

Tradition has it that the words of the Torah are precious. The Torah uses language with precision and exactitude. In the rabbinic literature there is a heightened sensitivity to a phrase out of place, an unusual word, an extra letter. Here - in the concluding section of our parasha - we have an entire section which describes Jozef's economic policies in Egypt during the seven years of famine. What are we to learn from the details? Is it important for us to know every stage, every development of the Egyptian home policy during Jozef's years of power?

Our assumption is that there is something in Jozef's famine policy from which we can learn, perhaps an ethic of leadership, a system of social welfare during troubled times. But this is far from the case. If only on a first reading, Jozef comes over here not as a moral example but rather something of a despotic opportunist. He would seem to be a cruel leader taking advantage of a nation in distress. Look at the evidence - the population is in crisis, people are starving, resources are scarce. And what of Jozef? He is interested in making a quick buck for the treasury! He would seem to have only the interests of the state at heart using a national emergency to gain greater central control of the country for Pharaoh. First the people hand over all their money, their livestock is next, then their land, and finally the people themselves become his slaves. He has enslaved the entire nation!

Where is our humanitarian relief? What about a national program of famine control? This is not the compassionate disposition that we expect from a Jozef! Where is his heart? We shall see that, despite first impressions, many of Jozef's policies at this time were devised with the specific aim of preserving human dignity. There is more to this parasha than meets the eye.

De traditie wil dat de woorden van de Tora kostbaar zijn. De Tora maakt gebruik van taal die precies en nauwkeurig is. In de rabbijnse literatuur is er een verhoogde gevoeligheid voor een zinsnede die niet op zijn plaats staat, een ongebruikelijk woord of een extra letter. Hier - in de afsluitende paragraaf van onze sidra - hebben we een hele sectie die het economisch beleid van Jozef in Egypte beschrijft tijdens de zeven jaren van hongersnood. Wat moeten we van de details leren? Is het belangrijk voor ons om elke fase te weten, elke ontwikkeling van de Egyptische binnenlandse politiek tijdens Jozef's jaren van macht?

We gaan ervan uit dat er iets in Jozef's hongersnoodbeleid is waaruit we kunnen leren, misschien een leiderschapethiek, een systeem van sociale zekerheid in moeilijke tijden. Maar dit is verre van het geval. Al was het maar bij een eerste lezing, komt Jozef hier niet uit als een moreel voorbeeld, maar eerder als een despotische opportunist. Hij lijkt een wrede leider die zijn voordeel doet met een natie in nood. Kijk naar het bewijs - de bevolking is in crisis, mensen verhongeren, middelen zijn schaars. En wat doet Jozef? Hij is geïnteresseerd in een vlugge verdienste voor de schatkist! Het lijkt dat z'n hart alleen uitgaat naar de belangen van de staat om met behulp van een nationale noodsituatie meer centrale controle over het land te verwerven voor de farao. Eerst overhandigen de mensen al hun geld, daarop hun vee, dan hun land, en uiteindelijk worden de mensen zelf zijn slaven. Hij heeft de hele natie tot slaaf gemaakt!

Waar is de humanitaire hulp? Is er wel een nationaal programma voor het beheersen van hongersnood? Dit is niet de barmhartige houding die we van een Jozef verwachten! Waar is zijn hart? We zullen zien dat, ondanks de eerste indruk, veel van Jozef's beleid toentertijd het specifieke doel van behoud van de menselijke waardigheid op 't oog had. Er is meer in deze sidra dan het oog ziet.

THE FOOD STORES

This saga begins earlier on. The planning for this famine goes back many years. Jozef has a masterplan which will ensure the food supply, the financial security and prosperity of Egypt throughout the seven famine years. In chapter 41 we read of Jozef's preparations during the seven plentiful years.

Seven years of extraordinary plenty are utilized to the full by Jozef. But it is in the fine details of this story that we really see Jozef's genius. One significant point that is noted by the Ramban is the regional strategy used in the grain collection and storage: "... he put in each city the food produced by the local fields." Why is the location of the food stores an important detail worth mentioning? According to some, the importance of storing the grain locally was to ensure that people would not have to travel great distances for food once the famine arrived.

The Abarbanel, however, sees this policy as having a significant role in other areas: He acted with honesty and fairness. The produce of a city was stored in that very city and nowhere else. The verse also stresses, "the local fields" indicating that produce from the fields close to the city were stored in the city BUT the fields deep into the countryside were transported to central warehouses, to the stores of the king. That is where Jozef sold grain to non-Egyptians."

This explanation reads the verses carefully. It sees verse 48 and verse 49 talking about different collections of food. One store was a local town storehouse and another was the national grain stores. The stress in the first is its proximity to the people who had worked the land. The stress in the second is the sheer quantities which became incalculable.

PEACE OF MIND

Why split the grain into local and national storage? Over and above the accuracy of the Abarbanel's textual reading, he tells us an important psychological point - that even if there was a need for a national reserve of grain, it was also crucial for the local population to know that their grain - the food that they themselves had produced over the previous seven years - would be put at THEIR disposal once the famine struck. It was vital that they recognize the fairness and even-handedness in the food procurement and rationing policy.

DE VOEDSEL OPSLAGPLAATSEN

Deze saga begint eerder. De planning van deze hongersnood gaat vele jaren terug. Jozef heeft een masterplan dat gedurende de zeven jaren van hongersnood in de voedselvoorziening, de financiële zekerheid en de welvaart van Egypte voorziet. In hoofdstuk 41 lezen we van Jozefs voorbereidingen tijdens de zeven overvloedige jaren.

Zeven jaren van uitzonderlijke overvloed worden volledig door Jozef gebruikt. Maar het is in de kleine details van dit verhaal dat we echt Jozef's genialiteit zien. Een belangrijk punt dat door de Ramban wordt opgemerkt is de regionale strategie in het verzamelen en opslaan van het graan: "... hij stockeerde in elke stad het voedsel van de lokale velden geoogst." Waarom is de locatie van de voedsel opslagplaatsen een belangrijk detail?

Volgens sommigen was het belang van het lokaal opslaan van het graan ervoor te zorgen dat mensen zodra de hongersnood kwam, geen grote afstanden zouden moeten afleggen voor voedsel.

Abarbanel (rabbijn, 15^e eeuw) ziet echter ook een belangrijke rol voor dit beleid in andere gebieden: Hij handelde eerlijk en billijk. De opbrengst van een stad werd in dezelfde stad opgeslagen en nergens anders. Het vers benadrukt ook, "de lokale velden" om aan te geven dat oogsten uit de velden in de buurt van de stad in de stad werden opgeslagen, MAAR van de velden ver op het platteland werd het naar centrale magazijnen vervoerd, naar de opslagplaatsen van de koning. Dat is waar Jozef graan aan niet-Egyptenaren verkocht."

Deze uitleg gaat uit van een zorgvuldige lezing.

Vers 48 en vers 49 spreken over verschillende collecties voedsel. Het ene magazijn was een lokaal stadspakhuis en het andere betrof de nationale graanvoorraad. De nadruk ligt bij het eerste op de nabijheid voor de mensen die het land bewerkten. De nadruk bij het tweede op de enorme hoeveelheden die niet te overzien waren.

GEMOEDSRUST

Waarom het graan in een lokale en nationale opslag verdelen? Bovenop de nauwkeurigheid waarmee Abarbanel las, vertelt hij ons een belangrijk psychologisch facet - dat zelfs als er behoefte aan een nationale reserve van graan was, het voor de lokale bevolking ook van cruciaal belang was om te weten dat hun graan - het voedsel dat zij zelf in de afgelopen zeven jaar hadden geproduceerd – voor HEN ter beschikking zou komen van zodra de hongersnood kwam. Het was van vitaal belang dat zij eerlijkheid en evenwichtigheid zagen in het beleid van voedsel vergaren en rantsoenering.

We are not told precisely how Jozef collected this grain. Various suggestions have been proposed. Possibly there was a tax of grain during the seven years of abundance.

Alternatively, Jozef - always the entrepreneur - bought up immense quantities of grain at low cost when supply was in excess during the plenty years. He then sold at high price during the famine years. Others suggest that ALL grain produced in Egypt was requisitioned during these seven good years and it was rationed out to ensure that it was not wasted. Whichever suggestion you take, Jozef's policy of saving local grain for the mouths of those who grew it was an expert psychological move. During the plenty years they did not resent what they lost to the storehouse, and during the famine, they knew that they were not losing their hard-earned grain to anyone else.

Famines by their very nature breed panic and hysteria. Jozef - throughout his management of the food situation - shows an ability to calm down the masses even once the famine has begun. The verses state:

"And when the famine became severe in the land of Egypt, Jozef laid open all that was within and rationed out grain to the Egyptians" (41:56).

The *Or Ha-chayim* [R. Chayim Ibn Atar 1696-1743. Moroccan Jewish Kabbalist and

Talmudist. Led his community in Morocco to Israel. Set up a shul in the city of Jerusalem.] is bothered by the use of phraseology here. If Jozef "laid open all that was within (the storehouses)," then what does it mean that he "rationed out grain?" The first phrase indicates plentiful distribution whereas the second phrase indicates restrictions in supply. He explains:

"He opened all the stores in each district to public view ... When the local people saw the enormous volume of grain, they became less hungry. Hunger enters the heart of a person when he feels that he lacks something. When the people saw all the stores, their burning psychological feeling of hunger dissipated."

The *Or Ha-chayim* is sensitive to the psychological factor involved in informing the public as to the state of the nation's food reserves. Opening the granaries to the public strongly affected public morale and gave confidence to the starving, unemployed farmers. They knew that rationing still had to continue, but at least the sense of imminent demise, of living on the brink of disaster would no longer need to be felt. The nation had confidence that they could survive the famine.

Ons wordt niet verteld hoe Jozef dit graan precies verzamelde. Diverse suggesties werden gegeven. Mogelijk was er een graanbelasting tijdens de zeven jaren van overvloed. Als alternatief, kocht Jozef - altijd de ondernemer - enorme hoeveelheden graan op tegen lage prijs toen het aanbod in de overvloedjaren groter was. Hij verkocht het tijdens de hongersnoodjaren tegen hoge prijs.

Anderen suggereren dat ALLE in Egypte geteeld graan werd opgevorderd tijdens deze zeven goede jaren en gerantsoeneerd werd om ervoor te zorgen dat het niet verspild werd. Welke suggestie u ook overhoudt, Jozef's beleid van lokaal graan opslaan voor de monden van hen die opgroeiden was het een deskundige psychologische maatregel. Tijdens de vele jaren namen ze geen aanstoot aan wat ze aan het magazijn kwijt waren, en tijdens de hongersnood wisten ze dat ze hun zuurverdiende graan niet aan anderen verloren.

Hongersnooden brengen van nature paniek en hysterie. Jozef - via zijn voedselsituatie beheer - toont het vermogen om de massa's te kalmeren ook zelfs als de hongersnood begonnen. De verzen stellen:

"En toen de hongersnood in het land Egypte zwaar werd, legde Jozef al wat erin was open en deelde rantsoenen graan uit aan de Egyptenaren" (41:56).

De *Or Ha-Chayim* [R. Chayim Ibn Atar 1696-1743, Marokkaans-Joodse Kabbalist en Talmudist, leidde zijn Marokkaanse gemeenschap naar Israël; stichtte een sjoel in de stad Jeruzalem.] breekt zich het hoofd over de hier gebruikte uitdrukking. Als Jozef "alles open legde dat binnen (de pakhui-zen) was," wat betekent het dan dat hij "rantsoenen graan uitdeelde?" De eerste zin geeft overvloedige distributie aan, terwijl de tweede zin beperkingen in het aanbod aangeeft. Hij legt uit:

"Hij opende alle opslagplaatsen in ieder district om aan het publiek te laten zien... Als de lokale bevolking het enorme volume van graan zag, werden ze minder hongerig. Honger komt in het hart van iemand wanneer hij voelt dat hij iets mist. Toen het volk alle opslagplaatsen zag, verdween hun brandend psychologische hongergevoel."

De *Of Ha-Chayim* is gevoelig voor de psychologische factor die erbij komt bij het informeren van het publiek over de stand van de nationale voedselreserves. Het openen van de graanschuren aan het publiek beïnvloedde sterk de publieke moraal en gaf aan de hongerige, werkloze boeren vertrouwen. Zij wisten dat de rantsoenering nog moest komen, maar in ieder geval hoefde het gevoel van dreigend overlijden, van leven op de rand van een ramp niet meer te worden gevoeld. De natie had er vertrouwen in dat ze de hongersnood kon overleven.

EMPLOYMENT OR SLAVERY?

The central question that we raised initially relates to Jozef's policies, his harsh treatment and apparent exploitation of a nation in crisis. Once the famine caused real hardship, we would hope that he would help the poor and starving. Instead, he seems to ensure that the entire populace becomes penniless and he then enslaves them all. It seems that he has the process all pre-planned: money - livestock - land - persons. We have to understand what he was doing. We also might want to question the morality of his actions. Is there an ethical justification here?

One important detail, which is frequently passed over, will provide the key to our approach. The Egyptians themselves request that they be enslaved. Did Jozef accede to their request? It would seem that he did not. Jozef never agrees to their request of enslavement. Why? Jozef will use the situation to gain tighter central control of the country for Pharaoh. But for Jozef, there are certain red lines which cannot be crossed and even in a delicate national emergency there is a moral way and an immoral way.

The Ramban (12-13th cent. Spain - Israel) comments: "BUY US AND OUR LAND: They said to Jozef that he should buy their very bodies - that they be slaves to Pharaoh ...the verse states that 'JOZEF GAINED POSSESSION OF ALL THE FARM LAND' and it does NOT say that he bought THEM (as slaves), only their land. They said that they wished to be purchased as slaves to the king to be treated as he saw fit. But Jozef wanted to buy ONLY the land and stipulated that they would be perpetual leaseholders or tenants of Pharaoh.

When Jozef told them (v.23) 'I have this day acquired you and your land for Pharaoh,' he means not that he has acquired them as slaves but rather that through their farmland they will serve him. In truth the king should take 80% of the income and leave you only with 20%, but - says Jozef - I will be kind. You will take the (80%) share due to the landowner and Pharaoh will take the (20%) due to the tenant farmer. But you will be 'owned' by Pharaoh in that you may not abandon working your fields of your own volition."

The Meshekh Chokhma (19 cent. - Dvinsk) adds: "Jozef hated the institution of slavery - the mastery over a person, which always works to the

WERKGELEGENHEID OF SLAVERNIJ?

De centrale vraag die we stelden heeft in eerste instantie betrekking op Jozef's beleid, zijn harde optreden en ogenschijnlijke uitbuiting van een natie in crisis. Vanaf dat de hongersnood echte ontberingen veroorzaakt, hoopten we dat hij de armen en hongerigen zou helpen. Hij lijkt integendeel ervoor te zorgen dat de gehele bevolking berooid wordt en vervolgens maakt hij ze allemaal tot slaaf. Het lijkt erop dat hij het proces vooraf helemaal gepland heeft: geld - vee - land - personen. We moeten begrijpen wat hij aan het doen was. We zouden ook de moraal van zijn acties in vraag kunnen stellen. Is er hiervoor een ethische rechtvaardiging? Eén belangrijk detail, dat vaak wordt overgeslagen, zal de sleutel worden tot onze aanpak. De Egyptenaren zelf vragen om te worden geknecht. Heeft Jozef met hun verzoek ingestemd? Het lijkt erop dat hij dat niet deed. Jozef is het nooit eens met hun verzoek van geknecht worden. Waarom? Jozef zal van de situatie gebruik maken om betere centrale controle van het land voor Farao te krijgen. Maar voor Jozef zijn er bepaalde rode lijnen die niet overschreden kunnen worden en zelfs in een delicate nationale noodtoestand is er een morele weg en een immorele weg.

De Ramban (12^e-13^e eeuw, Spanje - Israël) merkt op: "KOOP ONS EN ONS LAND: Zij zeiden tegen Jozef dat hij hun lichamen moest kopen - om slaven van Farao te zijn ...het vers zegt dat: 'JOZEF HET BEZIT VAN ALLE LAND-BOUWGROND VERWIERF' en het zegt NIET dat hij HEN kocht (als slaven), alleen hun land. Zij zeiden dat ze als slaven van de koning wilden worden gekocht om te worden behandeld zoals hij het goed dacht. Maar Jozef wilde ALLEEN de grond kopen en bepaalde dat zij blijvend pachters of huurders van Farao zouden worden.

Toen Jozef hen vertelde (vers 23): 'Ik heb vandaag u en uw land voor Farao verworven,' bedoelt hij niet dat hij ze als slaven verworven heeft, maar dat zij via hun landbouwgrond hem zullen dienen. In werkelijkheid, komt de koning 80% van het inkomen toe en blijft voor u alleen 20% over, maar - zegt Jozef - Ik zal vriendelijk zijn. Neemt u het aandeel (80%) van de landeigenaar en Farao zal dat (20%) van de pachter nemen. Maar je zal 'eigendom' zijn van Farao zodanig dat je niet uit eigen beweging het bewerken van je velden mag staken."

De Meshekh Chokhma (19^e eeuw - Dvinsk) voegt daaraan toe: "Jozef haatte de instelling van de slavernij - de heerschappij over iemand, die altijd

detriment of the enslaved. This is why Jozef said that he would purchase the land of Egypt but not the people as slaves. The land would be owned by Pharaoh and they would be his property in that they would work for Pharaoh for their very food as laborers."

Jozef seems unprepared to take any person's autonomous freedom. A person's freedom is the basis of his dignity. Jozef would not, and did not take this basic right from the Egyptian people. Instead, he put the entire nation in the employment of the state. We will have to examine why this was done and how it affected Egypt. The Ramban has support for this theory: If this were a slave state then everything produced by the slave would belong to his master save his daily bread. But this is far from what happened in reality.

The people of Egypt requested slavery. Jozef gives them employment. Why did they want to become slaves? And what was the purpose of Jozef's plan?

A LESSON IN FAMINE SOCIO-ECONOMICS

The socio-political situation of a famine is extremely fragile and potentially explosive. We have here fertile ground for unrest, communal collapse and even revolution. People are out of work, bored. They will sit around, hungry, complaining, with their families around them. An atmosphere of depression and suffering prevails. The tendency is to blame everything on the government, on other ethnic groups, on anyone. The danger of social unrest, even revolution, is real.

Jozef with his shrewd political brain and deep psychological insight, understands what is going on. First, the government cannot fall, must not fall. This might be because he is working for Pharaoh himself, but there are additional reasons. The central powers are the only ones who can ensure that the food stores will last the full duration of the famine. If the mobs seize the food stocks, the danger is that the food will not last long, and will not be transported to those living on the periphery.

He must ensure that national morale is retained at the same time as a certain control over the people. A most important ingredient in this control is to have people occupied with their work rather than sitting around aimlessly. To this end, Jozef buys all the land and obligates the entire nation to work in return for the grain they are given. They get 80% of everything they produce. They have an incentive to be productive because almost all of

in het nadeel werkt van de tot slaaf gemaakte. Dit is de reden waarom Jozef zei dat hij het land van Egypte zou kopen, maar niet de mensen als slaven. Het land zou eigendom van Farao worden en zij zouden zijn bezit worden in die zin dat ze als arbeider voor de farao zouden werken voor hun voedsel."

Jozef lijkt niet bereid iemands autonome vrijheid af te nemen. De vrijheid van een mens is de basis van zijn waardigheid. Jozef zou niet, en nam niet de fundamentele rechten van het Egyptische volk. Daarentegen stelde hij de hele natie in dienst van de staat. We zullen moeten onderzoeken waarom dit werd gedaan en welk effect het voor Egypte had. De Ramban heeft grond voor deze theorie: Als dit een slaaftoestand was dan zou alles wat door de slaaf voortgebracht werd, zijn meester toebehoren behalve zijn dagelijks brood. Maar dit is verre van wat er in werkelijkheid gebeurd is. Het volk van Egypte vroeg slavernij. Jozef geeft hen werkgelegenheid. Waarom wilden ze slaven worden? En wat was het doel van Jozef's plan?

LES IN HONGERSNOOD SOCIO-ECONOMIE

De sociaal-politieke situatie van een hongersnood is uiterst fragiel en potentieel explosief. We hebben hier vruchtbare grond voor onrust, ineenstorting van de maatschappij en zelfs revolutie. Mensen zijn zonder werk, vervelen zich. Zij zullen rondhangen, hongerig, klagend, met hun familie om hen heen. Er heerst een sfeer van depressie en afzien. De tendens is om voor alles de schuld bij de overheid te leggen, bij andere etnische groepen, bij iedereen. Gevaar voor sociale onrust, zelfs revolutie, is reëel. Jozef met zijn sluwe politieke hersenen en diep psychologisch inzicht, begrijpt wat er gaande is. Ten eerste kan de overheid niet vallen, mag niet vallen. Dit kan zijn omdat hij zelf voor de farao werkt, maar er zijn nog meer redenen. De centrale overheden zijn de enigen die ervoor kunnen zorgen dat de voedselvoorraden voor de volledige duur van de hongersnood zullen volstaan. Als het gepeupel op de voedselvoorraden beslag legt, is het gevaar groot dat er niet lang voedsel is, en niet naar de bewoners in de omstreken vervoerd zal worden. Hij moet zorgen dat tegelijkertijd de nationale moraal wordt behouden als een zekere controle over het volk. Een zeer belangrijk ingrediënt in deze besturing is om mensen te hebben die met hun werk bezig zijn in plaats van doelloos rond te hangen. Met dit doel koopt Jozef al het land en verplicht de hele natie te werken in ruil voor het graan dat ze krijgen. Zij krijgen 80% van alles wat ze produceren. Ze hebben een prikkel om productief

what they grow, they keep. In this way, people remain in work, the economy does not grind to a halt. The country can remain stable despite the difficult times.

The people request slavery. A slave has no worries, he can throw all his needs onto his owner. In a time of crisis they wanted to pass their problems on to someone else. They wanted Jozef to do their worrying for them. Now, had the nation become slaves in the simple sense of the word, they would have had no desire to work, no personal ambition, no dreams and no feeling of future. A slave has no vision, no future. He will remain what he is; his life is not his own. Jozef chooses instead to hand responsibility over to the people. He helps them to their feet by retaining their dignity and spurring on the economy through a work plan.

POPULATION MOVEMENT

Part of Jozef's famine-austerity-rehabilitation plan is mass population transfer from place to place around the country. What is the purpose behind this movement of families and communities?

Most commentators (see Radak, Rabbi David Kimchi, Provence, 1160-1235, and Seforno, Rabbi Ovadia Seforno, Italy, 1470-1550) suggest that the reason the people were transferred to new towns and territories was to fortify Pharaoh's position as landowner of all Egypt. If Pharaoh purchased the land but every farmer remained on his land, then the sale would not take effect in real terms. By taking people away from their ancestral lands, the people lost their claim on those lands and Pharaoh enforced his position of ownership.

Another approach sees this transfer from one place to another as a measure to destabilize the population and prevent resistance to the government. A people in a new place will have lost their organizational base and will feel collectively insecure, thus minimizing the likelihood of an uprising. (The Rashbam notes another biblical example of this policy. In Kings II 17:24 and 18:32 we hear of the policy of Shalmaneser, the Assyrian king who exiled the ten tribes of Israel and replaced them with other nations. It is apparent that this was his standard strategy. He would move vanquished populations around his empire to lessen the national confidence of those nations and consequently eliminate the chance of an uprising.)

te zijn omdat ze bijna alles wat ze voortbrengen, behouden. Op deze manier, blijven de mensen werken; komt de economie niet tot stilstand. Het land kan stabiel blijven, ondanks de moeilijke tijden. De mensen vragen slavernij. Een slaaf heeft geen zorgen, hij kan al zijn behoeften op zijn eigenaar werpen. In een tijd van crisis wilden ze hun problemen aan iemand anders doorgeven. Ze wilden dat Jozef zich zorgen zou maken. Was de natie nu in de gewone betekenis van het woord slaven geworden, dan zouden ze geen verlangen om te werken gehad hebben, geen persoonlijke ambitie, geen dromen en geen gevoel van toekomst. Een slaaf heeft geen visie, geen toekomst. Hij wil blijven wat hij is; zijn leven is niet van hem. Jozef kiest daarentegen voor om verantwoordelijkheid aan de mensen te geven. Hij helpt hen opstaan met behoud van hun waardigheid en de economie aansporen door middel van een werkplan.

VOLKSBEWEGING

Een deel van Jozef's hongersnood-soberheid-herstelplan is grootschalige verplaatsing van bevolkingen in het hele land. Wat is het doel achter deze verhuizing van families en gemeenschappen?

De meeste commentatoren (zie Radak, Rabbi David Kimchi, Provence, 1160-1235, en Seforno, Rabbi Ovadia Seforno, Italië, 1470-1550) nemen aan dat de reden waarom de mensen naar nieuwe steden en gebieden werden overgebracht, was om Farao's positie als landeigenaar van heel Egypte te versterken. Als Farao het land kocht, terwijl elke boer op zijn land bleef, dan zou de verkoop in reële termen geen nut hebben. Door de mensen van hun voorouderlijk landerijen weg te halen, verloren de mensen hun aanspraak op die landerijen zette Farao zijn positie van eigenaar kracht bij.

Een andere benadering ziet deze overbrenging van de ene plaats naar de andere, als een maatregel om de bevolking te destabiliseren en verzet tegen de regering te voorkomen. Een volk in een nieuwe plaats zal z'n organisatorische basis verloren hebben en zich collectief onzeker voelen, daarmee de kans op een opstand minimaliserend. (De Rashbam merkt een ander bijbels voorbeeld van dit beleid op. In II Kon. 17:24 en 18:32 lezen we over het beleid van Salmaneser, de Assyrische koning die de tien stammen van Israël verbande en door andere volkeren verving. Dit was kennelijk zijn standaard strategie. Hij zou overwonnen volkeren verplaatsen in zijn rijk om het nationale vertrouwen van die landen te verminderen en zo de kans op een opstand te elimineren.)

Rabbi Samson Raphael Hirsch (Germany, 1808-1888) notes how, despite the inherent destabilizing nature of this forced population move, Jozef once again attempted to salvage the human dimension. His aim would seem to have been the retention of human dignity amidst the difficult but necessary measures taken to ensure stability. This is Rabbi Hirsch's comment:

"HE REMOVED THE POPULATION TOWN BY TOWN: ... the inhabitants of one whole city all together to another city. The whole land had become state property, and to make this newly acquired right completely actual, every owner had to leave property that had hitherto been his own and move to another district, so that a general evacuation took place. But Jozef's wisdom tempered the edict by arranging that the residents who had always lived together remained together and found themselves still together with their friends but only in a fresh environment. So that the old social and communal conditions remained the same."

PRIESTLY RIGHTS

One further discussion which relates to this story is worth mentioning. Many have noted a parallel between the role of priests in ancient Egypt and the position of the priests (kohanim) in the Jewish religion. Here, a special exception is made for the priestly class that their land will not be owned by the king nor will they pay the taxes to him. There are those who have suggested that the Torah bases its priestly laws on the Egyptian model.

Nothing could be farther from the truth. This account makes one point clear. The priests enjoy special conditions from the king and are exempt from selling their land to Pharaoh. In Judaism, the priests are not allowed to hold land. The aim of the priesthood is service of God and the role of the priesthood is not to be occupying oneself with agriculture but to be spreading God's teachings and practice amongst the people.

Here we read:

"Only the land of the priests he did not take over, for the priests had an allotment from Pharaoh and they lived off the allotment which Pharaoh had made to them; THEREFORE they did not sell their land."

Rabbijn Samson Raphael Hirsch (Duitsland, 1808-1888) merkt op hoe, ondanks het inherente destabiliserende karakter van deze gedwongen volkshuizingen, Jozef nog maar eens probeerde om de menselijke dimensie te redden. Zijn doel lijkt het behoud van de menselijke waardigheid te zijn geweest, ondanks de moeilijke maar noodzakelijke maatregelen om de stabiliteit te garanderen. Dit is Rabbi Hirsch's commentaar:

"HIJ NAM STAD PER STAD DE BEVOLKING WEG: ... De bewoners van een hele stad allemaal samen naar een andere stad. Het hele land was staatseigendom geworden, en om dit nieuw verworven recht tot werkelijkheid te brengen, moest iedere tot nu toe eigenaar z'n eigendom verlaten en naar een andere gebied verhuizen, zodat een algemene evacuatie plaatsvond. Maar Jozef's wijsheid temperde het beveldschrift door te organiseren dat de bewoners die altijd samen hadden gewoond samen bleven en zich nog steeds onder hun vrienden bevonden, maar alleen in een nieuwe omgeving. Zo bleven de oude sociale en communale omstandigheden hetzelfde."

PRIESTER RECHTEN

Een verdere discussie die met dit verhaal verband houdt is het vermelden waard. Velen hebben nota genomen van een parallel tussen de rol van de priesters in het oude Egypte en de positie van de priesters (kohaniem) in de Joodse religie. Hier wordt een speciale uitzondering voor de priestersklasse gemaakt; hun land zal geen eigendom van de koning worden, noch zullen zij aan hem belasting betalen. Sommigen hebben gesuggereerd dat de Thora de priesterswetten op het Egyptische model baseert.

Niets is verder van de waarheid. Dit verhaal maakt één punt duidelijk. De priesters genieten bijzondere voorwaarden van de koning en zijn vrijgesteld van de verkoop van hun land aan Farao. In het jodendom, wordt de priesters niet toegestaan om land te bezitten. Het doel van het priesterschap is de dienst van God en de rol van het priesterschap is niet zichzelf bezighouden met de landbouw, maar bezig zijn met Gods leer en toepassing onder de mensen te verspreiden.

Hier lezen we:

"Alleen het land der priesters nam hij niet over, want de priesters hadden een toewijzing van Farao en zij leefden van de toewijzing die Farao aan hen had gedaan. DAAROM verkochten ze hun land niet."

but about our priests we read (Deut 10:8-9):
"At that time, the Lord separated the tribe of Levi ... to stand before God, to serve Him and to bless in His name ... THEREFORE Levi has no portion or inheritance with his brethren. THE LORD IS HIS INHERITANCE."

In Egypt Pharaoh is the controller of the priests. They answer to him. They belong to him and thus they have special perks. Since they are part of the Pharaoh's estate, they are not subject to the regular laws. In Judaism, God is the inheritance of the priests. God is Who controls them and they answer only to Him. As opposed to the priests of Egypt, they have NO land. The priests have to be dedicated to God. They haven't the time nor the energy for the mundane occupations of farming and statesmanship. The two institutions - Egyptian and Jewish - are vastly different.

CONCLUSION

We have studied together the passages in the Torah relating to Jozef's economic control in respect to the great famine of seven years. We have noted how Jozef adopts harsh, far-reaching methods. The times demand no less. But we have shown how Jozef always aims to preserve the dignity and well-being of the individual. He will not let a person become reliant. He will not enslave the nation. It is here that we see the Jewish notion - far advanced for its time - of the basic dignity of human life. We might add a second lesson -that even in the harshest of situations, if there is a will, there is always a moral way.

Shabbat Shalom.

FOR FURTHER STUDY

The Midrash Ha-gadol brings the following midrash. Look into the verses (in a chumash) and explain what textual difficulty found in our parasha the midrash is trying to solve:

"At the time these laws were introduced, many Egyptians went and associated themselves with the priests, proclaiming 'We are priests.' What did Jozef do? He went to the archive and took out the records of families and noted to which family everyone belonged. He then wrote his findings to each person. This is what it says (v. 26) '... only the lands of the priests did not become Pharaoh's.'"

maar over onze priesters lezen we (Deut 10:8-9):
"Toen zonderde de Heer de stam van Levi af ... om voor God te staan, om Hem te dienen en in Zijn naam te zegenen... DAAROM heeft Levi geen deel of erfenis, met zijn broeders. DE HEERE IS ZIJN ERFDEEL."

In Egypte is Farao de bestuurder van de priesters. Ze verantwoorden zich aan hem. Ze behoren tot hem en hebben dus speciale gunsten. Omdat ze deel uitmaken van Farao's boedel, zijn ze niet aan de gewone wetten onderworpen. In het jodendom is God het erfdeel van de priesters. God is Wie ze controleert en ze verantwoorden zich alleen aan Hem. In tegenstelling tot de priesters van Egypte hebben ze GEEN land. De priesters moeten aan God zijn toegewijd. Ze hebben niet de tijd noch de energie voor de alledaagse bezigheden als boeren en staatsmanschap. De twee instellingen – de Egyptische en de joodse - zijn enorm verschillend.

CONCLUSIE

We hebben samen de passages in de Thora bestudeerd aangaande Jozefs economische controle m.b.t. de zeven jaar durende grote hongersnood. We hebben gezien hoe Jozef harde, vergaande methoden goedkeurt. De tijd vraagt er om. Maar we hebben laten zien hoe Jozef altijd gericht was op het behoud van de waardigheid en het welzijn van het individu. Hij zal niet toestaan dat iemand afhankelijk wordt. Hij zal de natie niet in slavernij brengen. Het is hier dat we de joodse opvatting zien - zijn tijd ver vooruit - over de fundamentele waardigheid van het menselijk leven. We kunnen een tweede les toevoegen; dat als er een wil is, zelfs in de meest veeleisende situaties, er altijd een morele manier is.

Shabbat Shalom.

VOOR VERDERE STUDIE

De Midrasj Ha-gadol brengt de volgende midrasj. Kijk naar de verzen (in een Chumash) en leg uit welke tekstuele problemen de midrasj in onze sidra probeert op te lossen:

"Op 't moment dat deze wetten werden ingevoerd, gingen vele Egyptenaren en sloten zich aan bij de priesters, 'Wij zijn priesters' verkondigend. Wat deed Jozef? Hij ging naar het archief en haalde de verslagen van de gezinnen en merkte op tot welke familie iedereen behoorde. Hij schreef zijn bevindingen aan elke persoon. Dit is wat het zegt (v. 26) "... alleen de landerijen van de priesters werden niet van Farao.'"